

et in superiori tomo sunt notata, nihil fere hic addendum est, nisi ut illa omnia cum proportionem ad talem religionem applicentur; maxime vero ut sincere in examine procedatur veritatem in omnibus aperiendo; solum enim in fictione aliqua huic veritati contraria potest gravis culpa in hoc negotio committi ex parte ingressuri; nam cætera omnia magis spectant ad consilium, ut res adeo gravis meliori modo fiat.

CAPUT IV.

AN RECTE, ET SUB QUA NECESSITATE INTEGRUM BIENNIUM ASSIGNATUM SIT PRO NOVITIATU IN SOCIETATE.

1. *Ratio difficultatis.* — *Præsentis capituli partitio.* — Pro hac secunda probatione supponenda sunt ea, quæ superiori tomo de novitiatu religionis generatim diximus; solumque explicanda sunt hic ea, quæ in hac parte Societati sunt propria; nam cætera illa, quibus per speciale institutum Societatis non derogatur, servanda in ea sunt, cum ad statum religiosum ut sic pertinere videantur. Supponenda vero est in hac secunda probatione, seu novitiatu, Societatis Constitutio, quæ sic habet in Examin., cap. 1, § 12: *Antequam quis admittatur ad professionem, vel simplicia vota, biennium integrum ad probationem habeat.* Quod in cap. 4, § 16, repetitur. Quod tempus in eisdem capitulis, in 1, § 12, in 4, § 43, prorogari posse dicitur, si nondum plene Societati satisfecerit, ita ut integrum iudicium de illius dimissione vel admissione facere possit. Hoc ergo est unum ex capitibus quod Societati objici solet, eo quod et novum hoc sit, cum antiquissimæ religiones uno anno novitiatus contentæ fuerint, ut ex regula Benedicti et aliis constat. Et sit etiam singularis: nam unus annus novitiatus communi omnium religionum consensu receptus est, et jure antiquo, c. 1, 17, q. 2, et novissimo Concilii Tridentini approbatus. Non ergo debuit Societas in hoc esse singularis. Quæ obiectio multo magis augeri solet, eo quod hæc tam diuturna probatio non censetur in Societate sufficiens ad professiones, sed nova alia postulat. Verum de hac posteriori parte melius infra, in lib. 6, c. 1 et 2, dicemus, disputando de professione; nunc vero de priori solum dicendum est. Duo autem in hoc capite explicabimus: primum, quæ fuerit ratio hujus peculiaris institutionis; secundum, quam sit ne-

cessarium totum hoc tempus, ut secundus ingressus, seu incorporatio in Societate, valida sit, et simul quomodo hoc tempus sit computandum.

Prima pars capituli expeditur.

2. Primo ergo dicendum est, hoc temporis augmentum non esse novum, sed renovatum, et ex antiquitate sumptum. Nam imprimis olim a D. Basilio nullum certum probationis a tempus præscriptum fuit, sed indefinite, tanto tempore dixit probandum novitium, quanto ad illius experimentum, et dispositionem sufficere videretur, ut videre licet in regulis fusiis disputatis, regula 10 et 15. Et similia sumuntur ex Cassiano, lib. 4 de Institutis, cap. 6, 7 et sequentibus; de quo plura infra in citato lib. 6, tractantes de dilatione professionis; nam ad illud punctum magis hæc antiqua consuetudo spectat. Deinde Euseb. Cæsar., inter alia, quæ in Porphyrio refert, de Essæis, lib. 9 de Præpar. Evang., cap. 1, sic ait: *Qui in eam sectam veniunt, non statim, sed posteaquam foris anno integro, eisdem moribus vixerint, tunc suscipiuntur, non tamen omnino, sed propinquius quidem accedunt. Una vero cum illis vivere non licet, nisi duobus aliis annis patientiæ signa dederint.* Et similia refert Josephus, lib. 18 Antiquitatum, c. 2, et lib. 2 de Bello Judaico, cap. 7. Hinc ab antiquis etiam monachis Ægypti servatum legimus, ut per tres annos novitii probarentur, in durioribus operibus exercendi; ex regul. Pachomii refert Nicephorus, lib. 19 Historiæ, c. 14. Et sumitur ex Palladio, c. 38 Historiæ; unde etiam Justinianus imperator, in authentica de Monachis, in Novellis, tit. 10, biennii tempus ad professionem postulavit. Quod docuit etiam Ivo Carnotens., 1 p. sui decreti, c. 153. Et quoad moniales, idem sumitur ex Concilio Aurelian. V, c. 13.

3. *Obiectio.* — Dicet fortasse aliquis, quædam ex his, quæ antiquiora videntur, fuisse forte tunc necessaria propter nimium rigorem religionum vel monachorum illius temporis. Postquam vero rigor ille temperatus est, etiam probationis tempus fuisse ad brevioram mensuram redactum; vel certe illam temporis mensuram non fuisse generalem, sed pro aliquibus casibus vel personis in quibus specialis ratio occurrebat, ut de personis incognitis legitur speciale decretum in c. *Si quis incognitus*, 17, q. 2, postulans triennem probationem, etiam ad receptionem ad habitum, quod tribuit Bonifacio Papæ Gratianus. Idem tamen

tribunt Concilio Toletano Ivo, p. 7 sui decreti, c. 41; et Bureard., lib. 4, cap. 20. Et revera est idem cum authentica Justiniani paulo antea citata, sed ubi in novellis legitur: *Sive servus, sive liber*, legendum est, *sive servus, sive libertus*. Et emendatum est in decreto Gregoriano; et ita constat constitutionem illam non esse universalem, sicut etiam Gregorius, ut superiori tomo vidimus, pro militibus triennem probationem requisivit, etiam ante receptionem ad habitum monasticum, ut habetur in c. ult., d. 53, ex lib. 7 Registri, c. 41, quod amplius restrinxit, lib. 8, epist. 23, ubi prohibet sine suo consensu milites recipi; ibi autem biennium probationis præscribit pro omnibus monasteriis, ut habetur in c. *Monasteriis*, 19, q. 3.

4. *Solutio.* — *In Societate esse speciales causas ad postulandum plus temporis probationis quam in aliis religionibus.* — *Prima.* — *Secunda.* — *Tertia.* — Respondetur imprimis ex hoc ultimo decreto Gregorii multum confirmari Societatis institutionem; nam illud generale fuisse videtur, quamvis Alexander Papa II, in cap. 1, 17, q. 2, referat Gregorium approbasse regulam Benedicti quoad annum probationis, et ideo videatur, aut pro diversis locis, aut in diversis temporibus, hæc statuisse; vel fortasse (quod mihi magis placet, ut citato tomo tetigi) in uno loco requirit biennii probationem ante habitum, in alio vero integrum annum novitiatus, post susceptum habitum. Utrumvis autem sit, si in his omnibus non materialis (ut sic dicam) institutio aut varietas, sed ratio ejus, et finis inspiciatur, ex his omnibus manifeste colligitur, institutionem Societatis, nec novitatis, nec singularitatis notari posse, quia ex illis recte colligitur, ubi specialis causa intervenit, probationem ultra annum in aliquo instituto exigi posse. In Societate vero, considerato fine ejus, et ministeriis, ratio occurrit specialis, et multo major necessitas longioris probationis, quam in aliis religionibus; ergo. Major satis constat ex dictis n. 2. Minor multipliciter declarari potest. Primo, quia Societas, ut lib. 1, c. 7, dictum est, et vitam contemplativam et activam in perfecto gradu proficitur et amplectitur, et ideo necesse habet in utraque parte novitios suos sufficienter instruere, fundare ac experiri, et ideo longius tempus requirit quam unius anni, et ad minimum ad singulas illarum partium singulos annos requirit; merito ergo ad duplicatum officium vitæ, duplicatum etiam tempus probationis postulat.

Quæ ratio amplificari posset, in particulari considerando actiones omnes et ministeria, quibus Societas probat novitios suos; nam inde facile posset intelligi, minus quam biennii tempus, ad hanc probationem non sufficere; sed de hac re dicturi sumus capite sequenti. Secundo probatur, quia Societas ratione sui finis necesse habet, statim post probationem, studiis intente vacare, vel juxta personæ conditionem et capacitatem externis actionibus occupari, et ideo necesse est ut novitii ejus majores radices in exercitio virtutum mittant, et in exercitio etiam orationis plenius instructi, et, quoad fieri possit, assueti et experti sint, alioqui, quæ in eo tempore leviter inchoantur, facile postea remittentur vel amittentur; illud autem sine dubio fieri non potest unius anni tempore, in quo vix incipiunt spiritualia exercitia degustari; merito ergo alter annus additus est, in quo jacta principia robustiora fiant. Quod adeo necessarium esse experientia compertum est, ut ob hanc causam postea in Congregatione 6, can. 5, fuerit prudenter ordinatum, ut post exactum biennium probationis, et post vota scholarium emissa, per alios duos saltem annos sub majori custodia et disciplina juniores contineantur, prout planius fuit subinde præscriptum in ordinationibus contractis c. 13. Tertiam rationem sumere possumus ex alia objectione, quæ contra Societatem fiebat, lib. 1, c. 7 et 9, nimirum, quod non austeram, sed moderatam vitam in exterioribus profiteatur; quanquam enim hoc non minuatur perfectionem ejus, supposito ipsius fine, ut ibi ostensum est, tanto vero erit major ejus perfectio, cæteris paribus, quanto carentia hujus exterioris austeritatis alio austeritatis genere magis compensata fuerit. Hoc autem fit per multiplicem probationem Societatis, quæ inter alias est (ut sic dicam) propria austeritas ejus, et magna ex parte exercetur in hac diuturnitate temporis novitiati destinati. Fuitque maxime proportionata tam respectu propriæ religionis, quam respectu æificationis proximorum; quia, cum austeritas corporis ordinetur inter alia ad continendum hominem in officio virtutis, et ad frenandos sensibiles affectus ad propriam perfectionem et conservationem in virtute, necessarium fuit diutius probari et fundari in solidis virtutibus (ut B. Ignatius frequenter loquitur), et in interna et externa mortificatione affectuum, et sensuum omnium, ut postea sine tanto periculo possent in Societate vivere, non obstante illa mediocritate in ex-

terioribus. Et similiter respectu proximorum, quibus in admiratione esse solet exterior austeritas habitus, etc., oportebat ut quod in hac parte deerat Societati, suppleretur ex alio habitu, qui, quatenus ad corpus spectat, et visibilis est, exterior dici potest; est autem magis interior, tum quia magis ex interna virtute pendet, tum quia intimius (ut sic dicam) ipsum corpus afficit, scilicet, debita modestia, et compositio in omnibus sensibus, verbis ac motibus; hic autem habitus non poterat brevi tempore comparari.

5. *Auctoritate Ecclesie confirmatur hæc biennii novitiatus constitutio.* — Tandem addere possumus in hujus rei confirmationem, Ecclesie auctoritatem, quæ specialiter hunc ritum quoad tempus hujus probationis in Societate stabilivit, tum per bullas Pauli IV et Julii III, tum maxime per Concilium Tridentinum. Nam specialiter tractans de anno probationis, et generaliter ordinans ut, illo anno expleto, novitii vel admittantur ad professionem, vel expellantur, specialiter excipit Societatem, sess. 25, c. 16, de Regular. Quam exceptionem, non reprehensibilem singularitatem, sed piam et sanctam specialitatem esse judicavit. Hoc enim significavit, cum dixit: *Per hæc autem non intendit sancta Synodus aliquid innovare, aut prohibere quin religio clericorum Societatis Jesus, juxta pium eorum institutum a sancta Sede Apostolica approbatum, Domino et ejus Ecclesie inservire possit; insinuans, sicut ipsum institutum pium est, licet sit proprium, et speciale, ac distinctum ab aliis, ita etiam pie posse habere hanc proprietatem specialem.* Quam etiam significat ex eo necessariam fuisse, quod hoc institutum, non tantum ad serviendum Deo, sed etiam ad serviendum Ecclesie speciali modo, ordinatum est. Hinc denique Gregorius XIII, in constitutione *Quanto fructuosius*, de B. Ignatio ait: *Divino instinctu ita duxit disponendum, ut biennio novitiatus absoluto, omnes, qui in Societate perseverare voluerint, tria vota substantialia emittant, ac novitii esse desinant.* Et in constitutione *Ascendente Domino*, rationes fere omnes a nobis positas insinuat. Nam, proposito fine, et mediis Societatis, subdit: *Ad quæ sufficienter, et pro dignitate præstanda, difficultates superandas, periculaque adeunda, quibus dictæ Societatis religiosi in ejusmodi discursionibus et ministeriis exponuntur, necesse est ut ipsi talia obituri, magno devotionis ac virtutis presidio muniantur, quod illis gratia imprimis omni-*

potentis Dei, simulque educatio ipsa, longa item in Societate probatio, nec non regularum observantia præstare noscuntur. Quibus constitutionibus, ut tantæ ponant rudimenta virtutis, ad quam aluntur, statutum est ut novitii in Societate biennio probentur. Quod institutum inviolatum et inconcussum esse vult, ut inferius late dicit et confirmat.

Expeditur secunda pars.

6. *Quando incipiat hujus novitiatus tempus. — Num de necessitate hujus probationis sit habitus religiosus?* — Per hoc ergo, et ratio hujus institutionis sufficienter reddita est, et objectionibus (ut opinor) in contrarium satisfactum. Circa hoc vero biennii tempus interrogari possunt fere omnia illa, quæ de anno probationis generatim tomo superiori tractata sunt, scilicet, quando incipiat, quomodo continuandum sit, quam sit essentielle seu necessarium ad valorem professionis vel incorporationis subsequæ, et tandem an hæc incorporatio debeat post prædictam probationem immediate subsequi. Hæc tamen omnia breviter hic possunt expediri, proportionem servata. Nam, quod ad initium attinet, cessat hic quæstio illo loco tractata de susceptione habitus; nam cum Societas nullum particularem habitum profiteatur, nulla susceptio vel mutatio habitus necessaria est, sed solum ut is, qui habet potestatem admittendi, voluntatem habeat hic et nunc recipiendi hanc personam ad Societatis probationem, et ut quocumque verbo vel signo externo illam voluntatem sufficienter declaret, consentiente, et exterius etiam acceptante eo, qui recipitur, ita ut ex tunc vivere incipiat sub obedientia et regimine Societatis, et ita tandem statutum fuit in decreto 90, alias 93, Congregat. 7. Unde hic etiam cessat illa quæstio, an de necessitate probationis sit habitus religionis; nam in Examine, c. 1, § 13, expresse dicitur: *In hoc medio tempore duorum annorum habitus ullus certus Societatis non sumitur.* Et ibi in declaratione, judicio Superioris relinquatur, an cum eisdem vestibus, quas ex seculo tulerunt, vel cum aliis, probandi sint. Et 3 p. Constitut., cap. 2, in declaratione, lit. C, additur: *Convenit ut qui probantur, vestitus ratione ad mortificationem et abnegationem sui, et ad mundum, ejusque vanitatem sub pedibus conculcandam juentur, et id quidem quantum considerata natura, consuetudo, officium et alie personarum circumstantiæ patientur.* Quod si hoc etiam alicui videatur vel novum, vel singulare,

quamvis id concederemus, non propterea reprehensibile esset. Nam sicut in toto corpore Societatis reprehensibile non est, quod communi habitu utatur, ut lib. 1, cap. 9, ostendimus, neque ad id refert quod hoc videri possit novum aut singulare, si ad finem talis religionis sit expediens, ita prorsus de habitu novitiorum dicendum est. Eo vel maxime quod, cum Societas non habeat peculiarem in habitu austeritatem, in nullo diminuitur probatio ejus, ex eo quod sub habitu speciali non fiat. Quæ ratio eos maxime Doctores movit, qui dixerunt regularem habitum esse de essentia probationis. Et aliunde ad majorem humilitatem et propriam mortificationem interdum conferre potest, in proprio habitu vilia ministeria religionis facere, ut ab aliis possit potius famulus quam religiosus putari, et ut ornatus seculi in religione conculcari videatur. Et forte propter has rationes hoc fuit olim ab antiquis monachis observatum, ut in superiori tomo tactum est, atque etiam ut novitii liberius possent, si vellent, religionem dimittere, cujus habitum nondum induissent. (Vide Lindanum, in fine suorum operum.)

7. *Integrum probationis annum esse de essentia in Societate ad validam professionem emittendam.* — Circa alias interrogationes, imprimis censeo, tam necessarium esse in Societate annum integrum probationis ad professionem validam faciendam, sicut in aliis religionibus. Loquor autem de professione in omni proprietate et rigore, per vota solemnia. Probo autem ex Concilio Tridentino, sess. 25, cap. 15, ubi ille annus assignatur tanquam omnino necessarius ad valorem professionis. Incipit autem illud c., *In quacumque religione*, et postea nullam facit exceptionem; ergo comprehendit etiam Societatem. Nec satis est quod c. 16 illam excipiat illis verbis: *Per hæc autem sancta Synodus*; nam illa verba non sunt referenda ad omnia capita præcedentia, sed solum ad id, quod proxime in eodem capite præcessit; quod est manifestum, et ex communi interpretatione jurium, imo ex ipso rigore latini sermonis, et ex proprietate illius pronomini *hæc*; designat enim ea quæ proxime, et quasi præsentia sunt. Unde potius inde sumo argumentum in contrarium. Nam, cum in c. 16, statim ac Concilium dixit, ut professio ultra annum non differatur, Societatem exceperit, in capite autem decimo quinto statuens ut intra annum non fiat, illam non exceperit, satis indicavit in hoc secundo illam comprehendere voluisse. Et sane merito, quia

nulla est ratio cur illam exciperet, cum majorem probationem requirat, ut n. 4 et 5 ostensum est. Ex quo infero, quoad annum saltem necessarium esse ut talis probatio continuata sit; nam supra, in præcedenti tomo, ostendimus hunc annum debere esse continuum quoad alias religiones; ergo quoad Societatem, cum in eadem regula comprehendatur. Infero etiam hunc annum non solum debere esse continuum, sed etiam cum professione sine morali interruptione; nam hoc etiam diximus supra esse necessarium in genere, sub quo jam dixi Societatem quoad hoc comprehendendam.

8. *In Societate non interrumpi probationem plurium annorum inter novitiatum et professionem.* — Solum est advertendum, quod, licet in Societate inter primum annum probationis et professionem multi anni interponantur, non interrumpitur probatio, quia totum illud tempus ad majorem confirmationem et certitudinem ipsius probationis ordinatum est; imo neque in aliis religionibus interrumpitur probatio per dilationem professionis post annum, si novitius in eadem religione permaneret; quamvis in aliis (per se loquendo) hoc non liceat, in Societate autem liceat, et in aliis non interponantur alia vota inter novitiatum et professionem, sicut in Societate; quod non impedit illam continuitatem, maxime cum totum hoc sit exceptum et approbatum a Concilio in prædictis verbis. Interruptio autem esset, si quis per unum vel plures annos in Societate prius extitisset, et postea extra illam egeretur; ac deinceps iterum ad illam admitteretur; tunc enim non existimo totam priorem probationem esse sufficientem ad professionem statim emittendam, sed necessarium esse ut saltem per annum in Societate existat, et sit novitius; suppono enim omnino fuisse dimissum votis solutis, si illa habebat; tunc enim tota probatio præcedens quasi extincta fuit per dimissionem, et ideo nova necessaria est, sicut de probatione in genere, citato tomo probavimus; nam quoad hæc omnia est hic eadem ratio eademque generalis regula, ut dixi. An vero tota hæc doctrina locum habeat in aliis incorporationibus Societatis, quæ fiunt per simplicia vota, pendet ex alia questione, an nomine *professionis* in similibus juribus et decretis veniat hæc traditio, vel receptio in Societate, per vota simplicia; quam questionem commodius tractabimus libro sequenti, ubi tam hoc punctum, quam alia quæ ex illo dependent, resolvemus.

9. *Biennium probationis absolute necessa-*

rium ad valorem professionis non videri. — De integro autem biennio probationis non invenio in jure sufficiens fundamentum, ut asseram illud totum esse absolute necessarium ad valorem professionis, vel cujuscumque incorporationis postea subsecutæ. Constat enim ex vi juris communis, hoc non esse necessarium, cum ex vi illius nec biennium requiratur. Neque etiam in speciali Societatis jure invenio verba aliqua, quæ tantam necessitatem indicent. Nam in c. 4 Examini, § 2, simpliciter dicitur: *Biennium integrum ad probationem habebit*. Quæ lex solum disponit ut ita fiat, quem loquendi tenorem servavit etiam postea Gregorius XIII, in bulla *Ascendente Domino*, pag. 228 editionis anni 1606; c. vero 4, n. 16, habentur verba quæ majorem indicant necessitatem, scilicet: *Illud tamen omnino observabitur, ut antequam, etc., duo anni experimentorum et probationum expleantur*. Sed neque hæc verba aliud indicant, quam quod hæc regula omnino servetur, nec dispensationes in ea admittantur. Et eodem modo loquuntur multæ aliæ constitutiones, quibus conceit can. 10 Congregationis quintæ generalis; dum enim prohibet omnino exercitium facultatis contrahendi biennium pro votis scholasticorum approbatorum emittendis, pro emittenda vero professione in raro aliquo casu permittit, non obscure agnoscit ipsam facultatem, atque adeo valorem, si forte (quamvis illicite) exerceatur, de quo canone iterum, lib. 6, c. 4, n. 11. Nec vero eo quod Societas alterum annum probationis addiderit anno jure communi requisito, statim censenda est sub eadem lege et necessitate illud addidisse, sub qua unus annus jure communi statutus erat, quia nulla est ratio hujus consecutionis, quando in novo jure id non explicatur. Præsertim quia hoc jus Societatis antiquius est jure Concilii Tridentini, ante quod neque unus annus probationis erat adeo necessarius, quin ex consensu partium posset renuntiari, exceptis ordinibus mendicantium, inter quas Societas tunc non numerabatur. Igitur non dubito quin, si Prælatus habens potestatem in Societate admitteret novitium post integrum probationis annum, et ante expletum biennium, ad aliquem gradum ejus, admissio et vota essent valida, etiamsi fortasse Prælatus in eo male ageret, quia nulla est lex irritans factum, ut dixi. Certum est etiam Præpositum Generalem ex justa causa posse in hoc dispensare, quia nullibi hoc ei est prohibitum, et res non est adeo essentialis, vel de se immutabilis,

quin occurrere possit justa causa et occasio dispensandi.

10. *Differentia inter Generalem et alios inferiores Prælatos.* — *Provincialis potest dispensare cum novitiis Societatis, ut litteris vacent.* — *Quid de tribus votis religionis, quæ interdum ex devotione a novitiis emittuntur.* — Imo ita videtur hoc expresse declaratum, part. 5 Const., c. 4, lit. C, ubi cum in constitutione indefinite dicatur, tempus ad admittendum ultra biennium esse oportere, in declaratione additur hoc temporis spatium, sicut prorogari, ita et contrahi posse quibusdam in casibus, ex causis non levis momenti, judicio Præpositi Generalis, cujus erit dispensandi jus, licet raro id fieri debeat, prout in citato canon. 10 fuit postea declaratum. Inferiores autem Prælati, etiam Provinciales, non possunt, quia nullibi legitur illis concessa talis potestas. Hæc enim est differentia inter Generalem et alios, quod in Generali, tanquam in supremo capite interno (ut sic dicam) est tota potestas quæ in Societate esse potest, exceptis solum his quæ expresse prohibentur; alii vero habent potestatem participatam a Generali, et ideo non possunt quidquid non prohibetur, sed solum quod positive conceditur, vel in generali, vel in speciali, juxta rerum qualitatem; hæc autem, de qua agimus, ejusmodi est ut specialem concessionem postulare videatur. Rara enim est in Societate talis dispensatio, nec memini vidisse me, aut audivisse alicui esse concessam etiam ab ipso Generali. Dispensatur quidem aliquando, ut ante expletum biennium, novitium litteris vacare incipiat, maxime post expletum primum annum; id enim fieri posse ex quarta parte Constitutionum colligitur, c. 3, § 4, et habetur in can. 4 secundæ Congregationis generalis, ubi hæc potestas dicitur committi Provincialibus ex concessione Generalis. Et habetur etiam in regul. trigesima octava ejusdem Provincialis. Nihilominus tamen non dispensatur cum his novitiis in tempore probationis, quia eorum vota non admittuntur. Imo nec omnino ab exercitiis novitiorum eximuntur, nam separatam habent habitationem, et sub proprio magistro peculiariter instruuntur et exercentur; et, quod caput est, semper intelligunt se esse liberos, ut possint discedere, si velint. Dices: nonne interdum ipsi tria vota sua devotione emittunt ante biennium expletum? Respondetur, quidquid ipsi privatim faciant, illa non esse vota Societatis, quæ verum religiosum constituunt, quia nec per se publice fiunt, neque ab ipsa Societate admittuntur, et ideo

CAPUT V.

DE OBSERVATIONE, EXPERIMENTIS AC LOCO QUIBUS NOVITI SOCIETATIS TEMPORE NOVITIATUS EXERCERI DEBENT.

1. *Exponitur sensus questionis.* — In præcedente capite de tempore et habitu sufficienter dictum est, nunc de cæteris circumstantiis et actionibus, seu experimentis breviter explicandum, an sint aliqua de substantia hujus probationis, vel solum de perfectione ac debito, saltem ex regula. Vocamus autem de substantia id, quod est simpliciter necessarium ad valorem professionis seu incorporationis subsecutæ, et ut impleantur illa verba Concilii Tridentini, sess. 23, c. 15, *per annum in probatione steterit*; reliqua vero omnia, quæ hujusmodi non sunt, dicimus pertinere ad perfectionem, vel observantiam regulæ; melius autem respondebimus ad hanc quæstionem discurrendo per singula, quæ in hac parte instituta sunt et servantur, eorumque rationem vel necessitatem explicando. Est autem generatim advertendum hoc tempus probationis ad duos fines ordinari: unus est ad experimentum, vel cognitionem sumendam; alter est ad tradenda rudimenta, seu jacienda fundamenta virtutis in hoc instituto necessaria. Et prior finis duas habet partes, scilicet, ut Societas naturam et ingenium personæ sufficienter cognoscat, et novitium majorem notitiam habeat instituti, ut majori cum deliberatione perseverantiam eligat.

De observantiis quibus novitii juvantur, ut cum majori notitia et libertate de perseverantia in Societate deliberent.

2. *Diligentia hæc, licet non sit de essentia, observanda tamen, ut rationi et Patribus consentanea.* — *Regula Benedicti.* — Primum ergo, ut ab hoc ultimo probationis scopo incipiamus, una ex præcipuis observantiis hujus novitiatus est, ut novitium, sexto quoque mense biennii, legat eam partem instituti, quæ necessariam et sufficientem notitiam ei præbere possit, nempe diplomata Pontificia, regulas, scilicet, generales et communes, et constitutiones, vel saltem compendium eorum. Ita statuitur in c. 4 Exam., § 13, et subditur ratio dicendo: *Quod ideo fit, ut utrinque majori cum claritate, et cognitione in Domino nostro procedatur; et ut quanto fuerit magis*

nihil illam obligant, sed tam libere potest dimittere novitium, ac si nihil vovisset, quo casu talia vota cessabunt, nisi alia fuisset expressa intentio voventis, ut esse posset, præsertim quoad castitatem. Imo, quia juvenes facile possunt ex fervore indiscreto talia vota emittere, non solum a Societate non admittuntur aut consuluntur, verum etiam nec fieri permittuntur, nisi cum magna consideratione et consultatione, ac servata debita forma et subordinatione ad Superiorem, ut constat ex declaratione capituli primi Examini, lit. C, et tertia parte Constitutionum, c. 4, lit. T, et quarta parte Constitutionum, § 6, et in dicto canone 1 secundæ Congregationis.

11. *Quam sit necessaria biennii continuatio in novitiatu ad valorem professionis.* — Atque ex his facile colligi potest quid dicendum sit de alia interrogatione, necessaria scilicet continuatione hujus temporis biennii; constat enim simpliciter non esse necessariam ad valorem subsequentis incorporationis, dummodo in uno saltem anno debita continuitas observetur. Nam si alter annus simpliciter non est necessarius, ut dixi, multo minus necessarium erit ut in se sit continuum, vel cum altero anno. Quocirca, si contingat aliquem prius esse per aliquot menses vel annos in Societate, et postea ab ea deficere, et omnino exire, et iterum ad illam redire, poterit, si Superiori habenti potestatem visum fuerit, aliquid ex priori tempore in partem hujus biennii computare, ita ut hoc saltem non sit contra substantiam seu valorem admissionis seu professionis, dummodo annus integer novitiatus intra Societatem proxime ante professionem præcedat, juxta superius dicta, n. 7 et 8. An vero hoc facere liceat, judicandum est ex potestate admittentis, et ex causa propter quam fit; si enim attendamus juridicas rationes, ob quas in tomo superiori diximus, annum probationis religiosæ debere esse continuum, probant in præsentem biennium jure proprio Societatis ad probationem postulatum, eo modo, et in eo gradu in quo postulatur, debere esse continuum; ideoque, quoties ex interruptis temporibus computatum fuerit, non sine dispensatione aliqua fieri posse; erit ergo, et potestas, et causa necessaria ut licite fiat. Per quæ etiam penultimæ interrogationi, quæ restabat, responsum est.